

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	
AGIESZKA KIJEWSKA, ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	5
WPROWADZENIE	
ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	9
Zasada dwuwartościowości i problem fatalizmu	10
Działanie Boga – łaska i predestynacja	13
Przekłady	20
1	
GOTTSCHALK Z ORBAIS	
ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	23
Koleje życia	24
Nauka Gottschalka o podwójnej predestynacji.	26
GOTTSCHALK Z ORBAIS	
DŁUŻSZE WYZNANIE WIARY	
Przełożył ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	31
GOTTSCHALK Z ORBAIS	
O PREDESTYNACJI	
Przełożył ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	55
VII. Natura a łaska	55

VIII. Świadectwa Ewangelii o predestynacji wybranych albo potępionych i o wyjątkowym wybraniu wybranych	66
Świadectwa Apostoła Pawła na temat wspomnianego zagadnienia	68
IX. Chrystus a Antychryst	69
X. Jedynie wybrani są odkupieni	77
XI. Przeciw tym, którzy twierdzą, że potępieni zostali odkupieni	82
XII. Świadectwa dotyczące wspomnianego problemu	86
Jest pewne, że potępieni nie zostali odkupieni	92
XIII. Uwagi na różne tematy	93
XIV. O potępionych, którzy zostali ochrzczeni	96
XV. Prawo i łaska	99
XVI. Chrystus jako waga	101
XVII. Dlaczego mówi się czasami, że Syn jest równy Ojcu, a czasami, że jest mniejszy od Ojca	102
XVIII. O wybranych i potępionych	105
HINKMAR Z REIMS	
LIST DO MNICHÓW I PROSTEGO LUDU SWOJEJ DIECEZJI	
Przełożył ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	107

JAN SZKOT ERIUGENA	
AGNIESZKA KIJEWSKA	115
JAN SZKOT ERIUGENA	
O PREDESTYNACJI	
Przełożyła AGNIESZKA KIJEWSKA	121
PRZEDMOWA. List do Hinkmara i Pardulusa	121
ROZDZIAŁ I. O tym, że każdy problem jest rozwiązywany dzięki poczwórnemu systemowi czterech reguł całej filozofii	123
ROZDZIAŁ II. Na podstawie argumentu z konieczności (<i>argumento necessitatis</i>) wykazuje się, że nie może być dwóch predestynacji.	127
ROZDZIAŁ III. O tym, że rozum nie dozwala, aby były dwie predestynacje	133
ROZDZIAŁ IV. O jednej, prawdziwej i jedynej Bożej predestynacji.	140
ROZDZIAŁ V. O tym, że Boża przedwiedza i predestynacja nikogo nie zmusza do dobrego lub złego postępowania	146

ROZDZIAŁ VI. O tym, że każdy grzech nie ma innego źródła niż wolny wybór indywidualnej woli	153
ROZDZIAŁ VII. O tym, że wolny wybór woli powinien być zaliczony do dóbr, których Bóg udzielił człowiekowi, chociaż [człowiek] źle może z tego daru korzystać. Czym jest przyczyna grzechu i czym jest grzech?	155
ROZDZIAŁ VIII. O różnicy między naturą człowieka jego wolnym wyborem	158
ROZDZIAŁ IX. O tym, że przedwiedza i predestynacja są orzekane o Bogu nie w sposób właściwy, ale na podobieństwo rzeczy [podległych] czasowi	165
ROZDZIAŁ X. O tym, że kiedy mówi się, iż Bóg poznał napróżd albo predestynował grzechy, śmierć albo kary dla ludzi czy aniołów, należy to rozumieć na podstawie przeciwieństwa.	171
ROZDZIAŁ XI. O tym, że na podstawie boskiego i ludzkiego autorytetu można udowodnić, że Boża predestynacja dotyczy jedynie tych, którzy zostali przeznaczeni do wiecznej szczęśliwości	174
ROZDZIAŁ XII. O definicji predestynacji	181
ROZDZIAŁ XII. O tym, co można wywnioskować z powyższej opinii świętego Augustyna	186
ROZDZIAŁ XIV. [W którym są] zebrane razem świadectwa świętego Augustyna, z których jasno wynika, że jest tylko jedna predestynacja i dotyczy ona wyłącznie świętych	187
ROZDZIAŁ XV. Za pomocą jakiego sposobu wyrażania mówi się, że Bóg przewiduje grzechy, skoro są one niczym, albo predestynuje kary za nie, które również są niczym	193
ROZDZIAŁ XVI. O tym, że żadna natura nie wymierza kary naturze i że kary grzeszników to nie jest nic innego jak ich grzechy.	199
ROZDZIAŁ XVII: Dlaczego mówi się, że Bóg predestynował kary, skoro ani ich nie czyni, ani nie predestynuje?	208
ROZDZIAŁ XVIII. O tym, że błąd tych, którzy żywią na temat predestynacji inne niż święci Ojcowie poglądy, ma źródło w nieznamości sztuk wyzwolonych	214
ROZDZIAŁ XIX. O ogniu wiecznym	221
EPILOG [dzieła] o Bożej predestynacji	223

ROBERT GROSSETESTE

AGNIESZKA KIJEWSKA	225

ROBERT GROSSETESTE

O WOLNYM WYBORZE

Przełożyła AGNIESZKA KIJEWSKA	231

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	231
ROZDZIAŁ I. Czy wolna wola istnieje?	231
ROZDZIAŁ II. O Bożej wiedzy na temat tego, co jednostkowe	233
ROZDZIAŁ III. Czy to, co przygodne (contingens), wynika z tego, co konieczne (<i>ex necessario</i>)?	237
ROZDZIAŁ IV. Czy zdanie: „Bóg zna a” jest konieczne?	242
ROZDZIAŁ V. Argumenty [przemawiające za tym], że Boża wiedza jest konieczna .	245
ROZDZIAŁ VI. Czy to, co jest przygodne, może wynikać z tego, co konieczne? ..	248
ROZDZIAŁ VII. Odpowiedź na to, co zostało powiedziane	249
ROZDZIAŁ VIII. O założeniach poczynionych w odpowiedzi	254
ROZDZIAŁ IX. Odpowiedź na argumenty przeciwko założeniom poczynionym w odpowiedzi	257
ROZDZIAŁ X. O predestynacji	263
ROZDZIAŁ XI. Czy łaska niszczy wolny wybór?	265
ROZDZIAŁ XII. Czy bez wolnego wyboru wszechświat byłby lepszy?	270
ROZDZIAŁ XIII. O fatum	273
ROZDZIAŁ XIV. Czy grzech może mieć władzę nad wolnym wyborem?	277
ROZDZIAŁ XV. Czy wola może być przymuszona?	278
ROZDZIAŁ XVI. W którym wykazuje się, że wolny wybór istnieje	279
ROZDZIAŁ XVII. Czy wolny wybór orzeka się jednoznacznie o człowieku, aniele i Bogu?	284
ROZDZIAŁ XVIII. Możliwość grzeszenia nie należy do istoty wolnego wyboru.	287

4

JAN DUNS SZKOT I JEGO KWESTIE O PREDESTYNACJI

MARTYNA KOSZKAŁO	293
JAN DUNS SZKOT	
ORDINATIO I, DIST. 40-41	
Przełożyła MARTYNA KOSZKAŁO	299
DIST. 40. Kwestia pojedyncza: Czy wybrany może zostać skazany na potępienie? .	299
DIST. 41. Kwestia pojedyncza: Czy jest jakaś zasługa [powodem] predestynacji lub potępienia?	302

THOMAS BRADWARDINE I JEGO DZIEŁO	
ELŻBIETA JUNG	319
THOMAS BRADWARDINE	
O SPRAWIE BOGA PRZECIWKO PELAGIUSZOWI	
I O MOCY PRZYCZYN	
Przełożyła ELŻBIETA JUNG	325
KSIĘGA I	
ROZDZIAŁ 11. O tym, że pierwsza, konieczna, niezłożona przyczyna to Bóg i że przyczyna złożona najpierw bezwarunkowo wywodzi się od Boga, na przykład [od prawd]: „Bóg istnieje”, „Bóg wie wszystko”, „Bóg chce wszystkiego” lub innych tego rodzaju	330
ROZDZIAŁ 18. Odróżnia się w nim Bożą wiedzę dotyczącą tego, co proste i złożone, oraz tego, co poznawalne złożone w pewien sposób pierwsze i późniejsze, od Bożej woli; pokazuje się, że te wcześniejsze są w pewien sposób przyczyną Bożej wiedzy dotyczącej tego, co złożone, późniejsze nie są takie żadną miarą, lecz że Bóg poznaje je przez swoją wolę.....	333
ROZDZIAŁ 25. Przedstawia zarzuty przeciwko niezmienności Bożej woli i je odpiera	336
ROZDZIAŁ 35. Przeciwko Pelagiuszowi, że łaska jest dawana przez Boga za darmo, a nie jest nabywana za poprzedzające ją zasługi.	342
KSIĘGA II	
ROZDZIAŁ 1. Co to jest wolny wybór i na czym polega?	346
ROZDZIAŁ 2. O działaniu wolnej woli i jej przedmiocie.	348
ROZDZIAŁ 3. Żadna przyczyna niższa nie może zmusić stworzonej woli do rozumnego i wolnego działania mającego na celu zasługę lub grzech.	351
KSIĘGA III	
ROZDZIAŁ 5. Rozdział ten zawiera 13 podpunktów w postaci wniosków wynikających z przedstawionych rozważań	354
ROZDZIAŁ 53.	363

LUIS DE MOLINA	
ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	369
Życie	369

Doktryna Luisa de Moliny	371
1. Przynocowanie Boga – łaska	371
2. (Przed)wiedza Boga a wolność człowieka	373
Przekład.	375

LUIS DE MOLINA

ZGODNOŚĆ WOLNEGO WYBORU Z DARAMI ŁASKI, Z BOŻĄ PRZEDWIEDZĄ, OPATRZNOŚCIĄ, PREDESTYNACJĄ I REPROBACJĄ

Przełożył ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	377
Zgodność wolnego wyboru, część IV [q. 14, a. 13, disputationes 47-53] O przedwiedzy Boga.	377
DYSPUTA 47. Przyczyna przygodności	377
DYSPUTA 48. Czy wszystkie rzeczy, które istnieją, istniały i będą istnieć w czasie, są obecne dla Boga odwiecznie jako ich własne istnienia.	388
DYSPUTA 49. Czy przyszłe rzeczy przygodne są znane Bogu pewnie dlatego, że są one terażniejsze dla Niego w swoim istnieniu, i stąd przygodność tych rzeczy daje się dobrze pogodzić z Bożą przedwiedzą?	400
DYSPUTA 50. Czy Bóg poznaje w sposób pewny przygodną przyszłość przez idee? Jednocześnie zostają zweryfikowane poglądy Szkota i Duranda	418
DYSPUTA 51. Czy wolność wyboru i przygodność rzeczy dają się poprawnie uzgodnić z Bożą przedwiedzą na podstawie tego, że cokolwiek zdarzy się z powodu wrodzonej wolności wyboru, to Bóg sprawi, że nie jest to inne niż to, co znał Bóg od swojej wieczności?	431
DYSPUTA 52. Czy w Bogu jest wiedza o przyszłych rzeczach przygodnych? A także, w jaki sposób wolność wyboru i przygodność rzeczy uzgadniają się z tą wiedzą?	449

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ

ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK	481
Próba zjednoczenia chrześcijaństwa	482
Problem bezwarunkowego wybrania	485
Wolność: spontaniczność i przygodność	490
Problem zła w najdoskonalszym z możliwych światów	492

SPIS TREŚCI

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ
ROZPRAWA O PREDESTYNACJI I ŁASCE
KOMENTARZ DO BURNETA
Przełożył ANDRZEJ P. STEFAŃCZYK 497
Przedmowa komentatora. 497
Rozprawa o predestynacji i łasce. 500

8

ROBERT MERRIHEW ADAMS
MARCIN IWANICKI. 531
ROBERT MERRIHEW ADAMS
WIEDZA POŚREDNIA A PROBLEM ZŁA
Przełożył MARCIN IWANICKI 533

9

JOHN MARTIN FISCHER
MARCIN IWANICKI. 551
JOHN MARTIN FISCHER
WOLNOŚĆ A PRZEDWIEDZA
Przełożył MARCIN IWANICKI. 553
I. Argument Pike'a 554
II. Twarde i miękkie fakty 557
III. Wymóg inkompetybilisty 562
IV. Wniosek. 566
WYKAZ SKRÓTÓW 567
BIBLIOGRAFIA 569
INDEKS OSOBOWY 605